

KOSAM
KALKINMA ODAKLI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Dünya

Ne Konuşuyor?

1-15 Ağustos 2025 | YIL: 4 / SAYI: 85

**Avrupalı Şirketler Neden
Çin'de Cazibelerini Yitirdiler?**

**Yapay Zekâ ve Küresel
Gıda Güvenliği**

**Filistin'i Tanımak
Neden Önemli?**

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Peru'da Çin tarafından inşa edilen Chancay Limanı, Latin Amerika ile Asya'yı birbirine bağlayarak kritik bir rol oynuyor. 2025 yılının ilk 5 ayında 777 milyon dolarlık ticaret hacmine ulaşan limanın Peru GSYH'sini %1,8 oranında artırması ve 7.000 yeni istihdam sağlaması bekleniyor. Liman, Asya bölgesine yapılacak nakliye süresini 33 günden 23 güne düşürüyor. Temiz enerji ile faaliyetlerini gerçekleştiren limanda gelişmiş yapay zekâ (YZ) teknolojileri kullanılırken, ilk akıllı liman olma özelliği taşıyor.
- Avrupa'nın birçok bölgesinde sanayi sektörü sıkıntı yaşamaya devam ediyor. Çinli yatırımcı Dongshan Precision Manufacturing'in (DSBJ) Fransız otomotiv tedarikçisi Groupe Mecanique Decoupage (GMD)'yi satın alması Avrupa sanayisini canlandırmada Çin'in önemli rol oynayabileceğini gösterdi. GMD, Avrupa bölgesinde otomobil satışlarında yaşanan düşüş ve Çinli elektrikli araçların yükselişi ile sektördeki krizden ciddi şekilde etkilendi ve 2023 yılında devretme sürecine girdi. Fransız işçi sendikalarına göre GMD'nin Fransız bir yatırımcıdan ziyade yurt dışından bir yatırımcıya satılmasının işçiler özelinde daha iyi olduğu ifade edildi.
- Filistin'de yaşanan insanlık dramına karşı beklenen tepkiler yavaş yavaş gelmeye başladı. G7'nin önemli üyelerinden Birleşik Krallık, Fransa ve Kanada, BM Genel Kurulu öncesinde Filistin'i devlet olarak tanıma konusunda adım atmaya kararlı. Uzmanlar, Filistin'i tanıma kararının kısa vadede mevcut krizi düzeltmeyeceğini ancak ileride daha adil ve barışçıl ortamın kurulabilmesi açısından önemli olduğunu vurguluyor. Filistin'in mevcut statüsü kamuoyunda tartışılırken, bölgedeki savaşı sonlandırma ve barışın sağlanması adına daha somut adımların atılması gerekiyor.
- Filistin'de devam eden diğer bir problem ise halkın ihtiyaç duyduğu yardımların ulaştırılamaması ve açlık seviyesinin giderek artması. Bölgedeki nüfusun dörtte birinin açlık ve ölüm tehlikesi altında olduğu bildiriliyor. Mart ayında insani yardımların Filistinlilere ulaştırılması engellendi ancak Mayıs ayı sonlarına doğru yardımlar tekrar başladı. Yetersiz beslenme çocuklarda kalıcı fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarına neden olurken, uzun vadede sorunların daha da derinleşeceği

öngörülmekte. Ülkedeki tarım arazilerinin %86'sı zarar görürken, sera ve hayvancılığa ait yapılar yok edildi.

- Günümüzde sosyal medya platformları demokratikleşme aracı olmaktan çıkıp kutuplaşma ve aşırı düşüncelerin yayınlandığı tehlikeli kaynaklar olmaya başladı. Milyarlarca kişinin kullandığı sosyal medya platformları siyasi söylem ve ulusal güvenlik üzerinde büyük etkiye sahip olduğu için algoritmaların acil olarak düzenlenmesi gerektiği ifade edildi. Terörist gruplar sosyal medya algoritmalarını propaganda yapmak, radikalleşmeyi teşvik etmek ve taraftar toplamak için kullanmakta. Ülkeler tarafından küresel iş birliğinin sağlanması, ulusal yasal reformlar ve yerel kapasiteyi geliştirecek çok katmanlı yaklaşımın önemli olduğu belirtilmekte.
- Yapay zekâ birçok sektörde çeşitli faydalar sağlarken, tarım sektöründe sağladığı dönüşüm oldukça tartışılıyor. Ürünün ekilmesinden hasadına, ardından raflara ve son olarak tüketiciye ulaşana kadar geçen süreçte yapay zekâ özellikle üretimi ve karlılığı artırma konusunda önemli avantajlar sağlıyor. Yapay zekâ entegreli tarımsal inovasyon dalgası günümüzde tarımın kaynaklar üzerindeki yükünü azaltıyor. Hassas tarım uygulamasına geçen çiftçilerin özellikle uydu, dron ve uçak verilerini kullanarak ürünün durumu, toprak ve verim haritasını oluşturabildikleri belirtiliyor. Günümüzde 600 milyondan fazla çiftliğin %84'ü dünyanın ihtiyaç duyduğu gıdanın üçte birini üretirken, bu çiftliklerin çoğu hassas tarım teknolojilerini kullanmıyor.
- ABD ile Çin arasında yapay zekâ yarışı devam ederken, gelişmekte olan ülkelerin yapay zekâ konusundaki çalışmaları ve kapasiteleri giderek artıyor. Trump'ın Nvidia'nın H20 çipini Çin'e satmasına müsaade etmesinin ardında önemli planlar yatıyor. Trump, Çin'e H20 çiplerinin satışına izin vererek Çin'in YZ inovasyonunu yavaşlatmayı ve ABD'nin karşılaştırmalı üstünlüğünü korumayı planlıyor. H20 çipler performans açısından ABD üretimi çipler arasında 3.-4. sırada yer alırken, daha gelişmiş çipler ise sadece yurtiçi kullanım için muhafaza ediliyor. ABD'li teknoloji şirketlerinin Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri ile çeşitli anlaşmalar imzalaması sektörün önemli finansman kaynağı elde etmelerine imkân tanıyor.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Ağustos 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Alman Otomotiv Sektörü Toparlanıyor mu? / IFO Institute (Almanya)	1
2. Chancay Limanı, Çin ve Latin Amerika arasında Ortak Refaha Doğru / China International Import Expo (Çin)	2
3. Fransa'da Zor Durumdaki Fabrikaların Yatırıma İhtiyacı Var. Çözüm Çin mi? / South China Morning Post (Çin)	3
4. Gümrük Vergileri ABD'nin 3 Trilyon Dolarlık Yapay Zekâ Yatırımını Nasıl Etkileyebilir? / Center for Strategic and International Studies (ABD)	4
5. Almanya'daki Şirketlerin Üçte Birinden Fazlası Sipariş Sıkıntısı Çekiyor / IFO Institute (Almanya)	6
6. Avrupalı Şirketler Neden Çin'de Cazibelerini Yitirdi? / Bruegel (Belçika)	6
7. ABD İstihdamında Yavaşlama / Center for Economic and Policy Research (Birleşik Krallık)	8
8. Tarifelerin Ötesinde: Küresel Ekonomiye Ne Bekliyor? / National Institute of Economic and Social Research (Birleşik Krallık)	9
B. POLİTİKA	11
1. Hiroşima ve Nagazaki'den Seksen Yıl Sonra / Chatham House (Birleşik Krallık)	11
2. Filistin'i Tanımak Neden Önemli? / The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (Birleşik Krallık)	12
3. Donald Trump Nükleer Silahlar Konusunda Haklı Mı? / Center for the National Interest (ABD)	14
4. Sosyal Medya ve Ulusal Güvenlik Sorunları / Observer Research Foundation (Hindistan)	15
5. Schengen Anlaşması 40 Yaşında: Bir Dönüm Noktası mı? / Elcano Royal Institute (İspanya)	16
6. Avrupa, Ukrayna İçin Silah Üretiminde Önemli Miktarda Harcama Yapıyor / Kiel Institute for the World Economy (Almanya)	18

C. ÇEVRE.....	20
1. Güney Kore ve Kritik Mineral Tedarik Zincirleri / RAND (ABD).....	20
2. Gübre ve Sübvansiyon Harcamaları / International Food Policy Research Institute (ABD)	21
3. Irak'ın Su Krizi / Chatham House (Birleşik Krallık)	23
4. Yapay Zekâ ve Küresel Gıda Güvenliği: Hassas Tarıma Odaklanma / Center for Strategic & International Studies (ABD).....	24
D. SOSYAL.....	26
1. Mısır'dan Filistin'e Gıda Yardımı Ulaştırma Mücadelesi / International Food Policy Research Institute (ABD)	26
2. FAO Gıda Fiyat Endeksi Temmuz Ayında Yükseldi / FAO (İtalya).....	27
3. Almanya Gayrimenkul Fiyatlarında İlmli Artış / Kiel Institute for the World Economy (Almanya).....	29
4. Filistin'deki Felaket, İnsanların Yaşamları ve Geçim Kaynakları Üzerinde Uzun Süreli Etkiler Oluşturacak / International Food Policy Research Institute (ABD)	30
E. TEKNOLOJİ.....	32
1. ABD'nin Yapay Zekâ Hakimiyeti / Observer Research Foundation (Hindistan)	32
2. Pentagon ve İnsansız Hava Araçları / RFE (Çekya)	33
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	36

A. EKONOMİ

1. Alman Otomotiv Sektörü Toparlanıyor mu? / IFO Institute (Almanya)

Alman otomotiv sektörüne yönelik puanlama yapan IFO İş İklimi Endeksi, temmuz ayında önemli ölçüde artarak haziran ayındaki -31,6 puandan -23,8 puana yükseldi. Ancak endeks, negatif bölgede kalmaya devam etti. IFO endüstri uzmanı Anita Wölfl, “Bu durumun bir toparlanmanın başlangıcı mı yoksa yalnızca kısa süreli bir soluklanma mı olduğu hâlâ belirsiz. Tarife anlaşmazlığındaki sözleşmeden sonra bile küresel ticaretteki durum gerginliğini koruyor.” dedi.

Alman otomotiv sektöründeki şirketler, temmuz ayında mevcut durumlarını önceki döneme kıyasla daha olumlu olarak değerlendirdi; gösterge haziran ayında görülen -35,8 puandan -28,1 puana yükseldi. Geleceğe ilişkin beklentilerde ise kötümserlik azaldı: İş dünyasının beklenti göstergesi temmuz ayında bir önceki aya kıyasla -27.3 puandan -19.3 puana yükseldi.

Şirketler uluslararası faaliyetleri konusunda ise nispeten daha az karamsar: İhracat beklentileri temmuz ayında bir önceki aya kıyasla -13,6 puandan -5,3 puana yükseldi. Bununla birlikte, temmuz ayı ekonomi anketleri, 27 Temmuz'da ABD ile AB arasında gümrük vergileri konusunda varılan anlaşmaya henüz değinmiyor. Bu anlaşma aylardır süren belirsizliğe en azından kısa vadede son veriyor.

Wölfl, “Alman otomobil üreticileri ve tedarikçileri için ABD pazarının önemi göz önünde bulundurulduğunda, müzakere edilen %15'lik gümrük vergileri yine de acı verici” dedi.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-04/sentiment-german-automotive-industry-improves>

Anahtar Kelimeler: Alman Otomotiv Sektörü, Gümrük Vergisi, Almanya.

2. Chancay Limanı, Çin ve Latin Amerika arasında Ortak Refaha Doğru / China International Import Expo (Çin)

Peru’da inşa edilen Chancay Limanı, “Yeni Çağın İnka Yolu” olarak Latin Amerika ile Asya’yı birbirine bağlıyor. 2025 yılının ilk 5 ayında 777 milyon dolarlık ticaret hacmine ulaşan Chancay Çok Amaçlı Liman Terminali projesinin Peru ekonomisine %1,8 oranında GSYH artışı ve 7.000 yeni istihdam sağlaması bekleniyor. Yeni deniz rotası, Asya yönüne nakliye süresini 33 günden 23 güne düşürdü. Bu sayede, Indurama şirketi satışlarını %50 oranında artırırken, Ekvador’un Çin’e yaptığı muz ihracatı ise %45,56 oranında yükseldi.

Liman, bölge ülkeleri için daha hızlı ve verimli lojistik imkanı sağlıyor. Uzmanlar, Chancay Limanı’nı modern bir “İnka Yolu” olarak değerlendiriyor. Bu yol, geniş halk kesimlerine fayda sağlamayı, istihdam oluşturmayı ve Peru’yu lojistik merkez haline getirmeyi hedefliyor.

Kaynak: Freepik

Chancay Limanı, 2021 yılında faaliyete geçtiği günden itibaren Latin Amerika’nın düşük karbonlu araçlar ve yapay zekâ destekli lojistik ile 7/24 çalışan ilk yeşil akıllı limanı oldu. Liman, tamamen temiz enerjiyle sürdürülebilir, karbonsuz operasyonlar yürütüyor. Ek olarak Liman, robotik sistemleri yöneten genç ve vasıflı işçilerle yüksek teknoloji lojistiğin

merkezi haline gelirken, bölge için ekonomik büyümenin güçlü bir sembolü oluyor. Chancay Limanı yalnızca ticaretin değil, aynı zamanda kültürel bir alışverişin de köprüsüdür. 1 Şubat, Peru-Çin Kardeşlik Günü olarak kutlanıyor.

Erişim: <https://www.ciie.org/zbh/en/news/exhibition/news/20250804/49860.html>

Anahtar Kelimeler: Chancay Limanı, Peru, Çin.

3. Fransa'da Zor Durumdaki Fabrikaların Yatırıma İhtiyacı Var. Çözüm Çin mi? / South China Morning Post (Çin)

Çinli yatırımcı Dongshan Precision Manufacturing (DSBJ)'in Fransız otomotiv tedarikçisi Groupe Mécanique Découpage (GMD)'ı satın alması, Çin'in sektörde Avrupa sanayisini canlandırmada nasıl önemli bir rol oynayabileceğini gösterdi. GMD'nin temsilcisi Joly, "Eğer DSBJ ile tamamlayıcı olabilirsek, bunun gerçekten işe yarayabileceğini düşünüyorum" dedi. GMD, Avrupa'da otomobil satışlarındaki düşüş ve Çinli elektrikli araç üreticilerinin rekabeti nedeniyle sektördeki krizden etkilendi ve 2023 yılında devretme sürecine girdi.

Kaynak: Reuters

Devretme sürecinde ilk olarak Fransız yatırımcı Stérin tarafından sağlanacak yatırım fonuyla görüşülüyordu. Ancak Stérin son anda GMD'yi satın almaktan vazgeçince, Çinli DSBJ ile yapılan anlaşmanın yolu açıldı ve bu durum birçok işçiyi rahatlattı. Sendika temsilcisi Joly, aşırı sağla bağlantılı bir alıcı yerine sanayi geçmişi olan DSBJ'nin devreye girmesinden memnun olduklarını söyledi. Ulusal Sendika Başkanı Bréant ise yatırım fonlarının genellikle sadece finansal getiriye odaklandığını ve bu durumun işten çıkarmalarla sonuçlanabileceğini vurguladı.

Citi'nin otomotiv araştırmaları başkanı Hendrikse'ye göre AB'nin Çin elektrikli araçlarına gümrük vergisi koymasının nedeni, bu araçların Avrupa şirketlerine zarar vererek istihdamı tehdit etmesiydi. Hendrikse, Çinli şirketlerin Avrupa'da kazan-kazan modeli kurarak yerel şirketlerle iş birliği yapmaları gerektiğini, böylece yerel destek kazanabileceklerini belirtti. 2024 yılında Çin'in Avrupa yatırımları, elektrikli araç ve batarya üretiminin artmasıyla birlikte %47 yükseldi.

Erişim: https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3320774/frances-struggling-factories-need-investment-china-answer?module=perpetual_scroll_0&pgtype=article

Anahtar Kelimeler: Otomotiv, Yatırım, Çin, Fransa.

4. Gümrük Vergileri ABD'nin 3 Trilyon Dolarlık Yapay Zekâ Yatırımını Nasıl Etkileyebilir? / Center for Strategic and International Studies (ABD)

Trump, yapay zekâ sunucularında önemli olan yarı iletkenlere %100 gümrük vergisi koymayı önerdi. Bu karar, yapay zekâ altyapı maliyetini %75 oranında artırabilir ve küçük işletmeleri zor durumda bırakabilir. Google, Amazon, Meta ve Microsoft gibi şirketler, 2025 yılında yapay zekâ altyapısına 350 milyar dolar harcamayı planlıyor. Ancak planlanan yatırımlar, ABD'nin ithalatına bağımlı olduğu yarı iletkenler, sunucular ve soğutma sistemleri gibi parçalar üzerinde uygulanan vergilerle çelişiyor.

Küçük yapay zekâ girişimleri, donanım maliyetlerindeki büyük artışlar nedeniyle rekabet edemiyor. Böylece sadece büyük teknoloji şirketleri bu alanda başarılı olabiliyor. Bu

durum, inovasyonun tek bir yerde toplanma riskini ve girişimcilerin önünü kapatma riskini oluşturuyor.

Yarı iletkenlere yönelik vergiler, bitmiş ürünlerin ithalatını artırabilir veya tüm elektronik ürünleri kapsayan daha yaygın ve pahalı vergilere neden olabilir. Bu karmaşa, donanım maliyetlerini yükselterek yapay zekâ altyapısının kurulmasını yavaşlatır. ABD'nin transformatör ihtiyacının sadece %20'si yerel üretimle karşılanabiliyor; geri kalan kısmı ithalata bağlı. Gümrük vergileri, ithalatı daha maliyetli hale getirerek altyapı sorununu artırıyor.

Ama sorun sadece ekipman giderleriyle sınırlı değil. ABD'nin yapay zekâ gücü, yazılım, danışmanlık ve veri analizi gibi önemli hizmetlerdeki liderliğinden kaynaklanıyor. Yapay zekânın gelişmesi için gereken veri merkezleri, bu hizmetlerin temel yapısını oluşturuyor. Donanım maliyetlerinin artması, bu hizmetleri olumsuz etkileyebilir. ABD sahip olduğu konumu yıllarca süren stratejik yatırımlarla kazandı.

Kaynak: Nathan Howard

Sonuç olarak, yapay zekâ alanında ilerlemeyi desteklemek için ABD'nin duvarlar yapmak yerine engelleri kaldırması gerekiyor. Uzun vadede yerli üretimi destekleyecek politikalar önemli. Ancak kısa vadede yüksek vergiler, ABD'nin yapay zekâ liderliğini riske atıyor. Politika yapıcılarının mevcut problemi çözmesi ve yapay zekâ yatırımlarını destekleyecek daha dengeli bir ticaret politikası benimsemesi gerekiyor.

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/how-tariffs-could-derail-united-states-3-trillion-ai-buildout>

Anahtar Kelimeler: Donanım, İthalat, Girişim.

5. Almanya'daki Şirketlerin Üçte Birinden Fazlası Sipariş Sıkıntısı Çekiyor / IFO Institute (Almanya)

Almanya’da şirketlerin %36,7’si siparişlerin yetersiz olduğunu bildiriyor; bu oran temmuz ayında önceki aylara kıyasla neredeyse değişmedi ve uzun vadeli ortalamanın hâlâ üzerinde bulunuyor. IFO Anketler Başkanı Klaus Wohlrabe’a göre, sipariş eksikliği ekonomik toparlanmanın önünde en büyük engel olmaya devam ediyor.

Sanayi sektöründe durum daha da kötüleşti: Sipariş sıkıntısı yaşayan şirketlerin oranı %38,3’e yükseldi. Otomotiv (%42,6), makine mühendisliği (%46,1), elektrikli ekipman (%40,6) ve metal endüstrisi bu durumdan en çok etkilenen alanlar arasında yer alıyor.

Hizmet sektöründe ise sipariş eksikliği yaşayanların oranı %29,9’a gerileyerek iyileşme gösterdi. Ancak geçici iş bulma kurumları (%56,3), konaklama (%54,2) ve reklam-pazar araştırma şirketlerinde (%51,4) oranlar hâlâ yüksek seviyelerde.

Ticaret sektöründe ise tablo olumsuz: Toptan ticarete sipariş eksikliği %66,2’ye yükseldi, perakendede ise oran %51 ile sabit kaldı. Genel olarak ekonomide sipariş yetersizliği, birçok sektörü baskı altında tutmaya devam ediyor.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-08-08/more-third-companies-germany-are-short-orders>

Anahtar Kelimeler: Sipariş, Tedarik, Ekonomi.

6. Avrupalı Şirketler Neden Çin'de Cazibelerini Yitirdi? / Bruegel (Belçika)

AB ve Çin arasındaki diplomatik ilişkilerin 50. Yılı dolayısıyla yapılan zirve, iki tarafın karmaşık ortaklığında önemli bir dönüm noktası oldu. Ancak zirvenin ardından, Çin’de çalışan Avrupa şirketleri için önemli bir strateji düşünme dönemi başladı. Avrupa Ticaret

Odası'nın yıllık anket sonuçlarına göre, 2025 yılında şirketlerin Çin'deki iş güveni en düşük seviyeye ulaştı. Şirketler, kârlılığın azaldığı ve belirsizliklerin arttığı durumda “sıkışmış” hissediyor.

Çin pazarı hâlâ büyük, yenilikçi ve iyi bir altyapıya sahip olduğu için oldukça çekici. Ancak artık burada olmak, otomatik olarak para kazanma anlamına gelmiyor. Bunun üç temel nedeni var: Çin ekonomisinin yavaşlaması, katı kurallar ve jeopolitik belirsizlikler. En büyük sorunlar ise düşük iç talep ve artan yerel rekabet.

Pek çok şirket, pazardan tamamen çıkacak kadar zarar etmemiş olsa da yatırım yapma konusunda kararsız kalıyor. Bu ortamda sadece yerel durumu iyi anlayan ve hükümetle sağlam ilişkiler kurabilen şirketler başarılı olabiliyor. Diğer yandan Çin'in, dünya tedarik zincirleri üzerindeki etkisini bir jeopolitik avantaj olarak kullanması, çeşitlendirme stratejilerinin önemini artırıyor.

Kaynak: Bruegel

Birçok Avrupa şirketi, Çin'deki riskleri azaltmak için Güneydoğu Asya'da bulunan yeni pazarlara yönelmeyi düşünüyor. Çin artık hızlı büyümenin ve kolay kazancın olmadığı, rekabetin yoğun olduğu bir pazar haline geldi. Bu durum, şirketlerin iş planlarını ve AB'nin ticaret ile yatırım politikalarını yeniden gözden geçirmeleri gerektiğini ortaya koyuyor. Çin'in yatırım çekmeye devam edebilmesi için daha açık ve öngörülebilir politikalar uygulaması gerekiyor. Aksi takdirde, yabancı şirketlerin ayrılması ekonominin canlılığını azaltabilir.

Erişim: <https://www.bruegel.org/newsletter/why-have-european-companies-lost-their-mojo-china>

Anahtar Kelimeler: Avrupa, Çin, Ekonomi.

7. ABD İstihdamında Yavaşlama / Center for Economic and Policy Research (Birleşik Krallık)

ABD'nin temmuz ayı işsizlik oranı %4,2'ye yükseldi. Bu artışın temel nedeni, aynı dönemde istihdam büyüme oranının yalnızca 73.000 kişiye gerilemesidir. Temmuz verilerinden daha dikkat çekici olan ise, önceki iki aya ilişkin verilerde yapılan belirgin aşağı yönlü revizyonlardır. Söz konusu revizyonlar sonucunda, mayıs ve haziran aylarında istihdam artışı sırasıyla 19.000 ve 14.000 kişi olarak belirlendi. Böylece son üç ayın ortalama istihdam artışı yalnızca 35.000 seviyesine düştü.

25–54 yaş arası çalışanların EPOP (istihdam–nüfus oranı) oranı, geçen yılın en yüksek seviyesinin 0,5 puan altında kalarak %80,4 seviyesine geriledi. Erkeklerde temmuz ayındaki düşüş 0,5 puan olarak gerçekleşirken bu oran, geçen yılın temmuz ayındaki en yüksek seviyenin 0,7 puan altında kaldı. Kadınlarda ise düşüş 0,2 puan olup, EPOP geçen yılın mayıs ayındaki tüm zamanların en yüksek seviyesinin 0,7 puan altında seyretti.

Üniversite mezunlarının işsizlik oranı %2,7'ye yükselerek, 2021 yılı Ağustos ayından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. 20–24 yaş arası çalışanların işsizlik oranı 0,3 puan azalarak %7,9'a düşmüş olsa da bu oran hâlen 2023 yılı Nisan ayında ulaşılan en düşük seviyenin 2,4 puan üzerinde.

Son üç ayda iş olanaklarındaki artışın tamamı sağlık sektöründe yoğunlaştı; bu dönemde sağlık sektöründe 55.400 yeni iş imkânı sağlandı. İmalat sektörü temmuz ayında 11.000 iş kaybederken, nisan ayından bu yana toplam kayıp 37.000 kişiye ulaştı. İnşaat sektörü temmuz ayında 2.000 iş ekleyerek son dört ayın ortalamasına ulaştı. Restoran sektöründe temmuz ayında 300 iş kaybı yaşanmış ve sektördeki istihdam aralık ayına göre yalnızca 1.800 kişi arttı. Kömür madenciliğinde temmuz ayında 400 iş kaybı yaşandı ve bu oran toplam istihdamın %1,0'ını oluşturdu. Perakende sektörü, sağlık hizmetleri

dışında istihdam artışı kaydeden tek büyük sektör olurken 15.700 kişilik bir artış bildirdi. Bu artış, haziran ayında bildirilen 14.300 kişilik düşüşü büyük ölçüde telafi etti.

Kaynak: CEPR

Erişim: <https://cepr.net/publications/jobs-review-july-2025/>

Anahtar Kelimeler: ABD, İstihdam, İşsizlik.

8. Tarifelerin Ötesinde: Küresel Ekonomiye Ne Bekliyor? / National Institute of Economic and Social Research (Birleşik Krallık)

Küresel ekonomi, ABD ticaret politikasındaki değişiklikler, yüksek kamu borçları, yapısal zorluklar ve belirsizlikler nedeniyle ciddi baskı altında. 2021 yılında pandemi sonrası toparlanmanın ardından büyüme yavaşlamakta ve Trump döneminde artan korumacı politikalar ile ithalat vergileri, uluslararası ticaret sisteminde köklü değişimlere yol açmakta.

Mevcut ABD tarifelerinin 2030 yılına kadar küresel GSYH'yi %1,1 azaltabileceği; en çok etkilenen ülkelerin Meksika (-%3,5), ABD (-%2,5) ve Kanada (-%2,7) olacağı öngörülmekte. Çin'in de zamanla olumsuz etkilenmesi beklenirken, Euro Bölgesi orta derecede etkilenebilir.

ABD tüketicileri, Avrupa Birliği (AB) ithalatına %15 tarife ödeyecek; bu, Trump öncesi %2-3 seviyesinin oldukça üzerinde. İthal ürün fiyatlarındaki artış ve azalan çeşitlilik, tüketiciler için maliyete yol açacak ve yerli üreticilere olan talebi azaltacak.

Olumlu tarafı ise, son anlaşma kapsamında daha önce duyurulan %30'luk gümrük vergisi oranının %15'e düşürülmesidir. ABD'li üreticiler yalnızca iç pazarda Avrupalı rakiplerine karşı avantaj elde etmekle kalmayacak, aynı zamanda AB'ye ihracat yaparken sıfır gümrük vergisinden de yararlanabilecek.

Anlaşma ayrıca, AB'den ABD ekonomisine yaklaşık 600 milyar dolarlık ek yatırım yapılmasını ve 2028 yılına kadar ABD'nin AB'ye 750 milyar dolarlık enerji ihracatı gerçekleştirmesini öngörüyor. Üstelik bu taahhütler karşılıklı koşullara bağlı değildir. Son olarak, AB'nin ABD yapımı silahları satın alma taahhüdü, Amerikan savunma şirketleri için ek bir destek anlamına geliyor.

Her ne kadar son ticaret anlaşmaları gümrük vergilerine dair belirsizliğin azaldığı izlenimi verse de Başkan Trump'ın politikaları öngörülemez ve sürekli değişkenlik göstermekte. ABD'nin iç politikaları, özellikle yasadışı göçmenlerin sınır dışı edilmesi, işgücü piyasasını ve komşu ülkeleri etkileyebilir. Uluslararası alanda Orta Doğu ve Ukrayna'daki savaşlar, enerji fiyatları ve küresel ticaret akışları üzerinde risk oluşturmakta. Ticaret anlaşmaları kısa vadede istikrar sağlasa da belirsizlik devam etmekte.

Kaynak: NIESR

Erişim: <https://niesr.ac.uk/blog/beyond-tariffs-what-next-global-economy>

Anahtar Kelimeler: ABD, AB, Gümrük Tarifeleri.

B. POLİTİKA

1. Hiroşima ve Nagazaki'den Seksen Yıl Sonra / Chatham House (Birleşik Krallık)

ABD'nin Hiroşima ve Nagazaki'ye yaptığı nükleer saldırıların 80. yıl dönümü geride kaldı. Yapılan saldırıların ardından 110.000 ila 210.000 arasında kişi hayatını kaybetti; şehirler saniyeler içinde yok oldu, acil servisler çöktü ve hastaneler yerle bir oldu. Radyasyon kaynaklı hastalıklar sebebiyle sonraki yıllarda binlerce kişi daha öldü. Hibakusha olarak bilinen hayatta kalanlar için psikolojik ve fiziki sorunlar nesiller boyu sürdü. Japonya, hâlâ nükleer silahların uzun vadeli ve nesiller arası etkilerini kapsamlı biçimde inceleyen tek ülke konumunda.

Bu acı mirasa rağmen, günümüzde nükleer riskler yeniden artıyor. Soğuk savaşın sona ermesinden bu yana nükleer silahlar siyasi caydırıcılık araçları olarak görülüyor. "Taktik nükleer silah" gibi kavramlar bazı politikacılar tarafından yeniden gündeme gelse de bu terimler yanıltıcı; çünkü birçok "taktik nükleer silah", Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan bombalardan çok daha güçlü. Nükleer silah kullanımı yeniden kayıplara ve uzun vadeli hasarlara yol açacaktır.

İsrail ve ABD'nin baskısı altında İran, nükleer silah kontrolünün temel taşı olan Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Anlaşması'ndan (NPT) ayrılma tehdidinde bulunurken, ülke içinde nükleer programı ilerletme çağrıları yükseliyor. Kuzey Kore, Rusya ile yakınlaşarak cephaneliğini genişletiyor. Hindistan ve Pakistan, nükleer silaha sahip iki rakip olarak tartışmalı sınır hattı boyunca gerginliği sürdürüyor. Japonya'da ise Çin'in nükleer silahlanmasına karşı duyulan endişe nedeniyle nükleer program geliştirme çağrıları ortaya çıkıyor.

Teknolojik gelişmeler mevcut riskleri daha da artırıyor. Yapay zekânın karar alma süreçlerine entegrasyonu ve uzay tabanlı platformların artan rolü, nükleer silahların hangi amaçla kullanılabileceğini tamamen değiştiriyor. Nükleer silahların yayılmasının önlenmesinde temel yapı taşı olarak görülen NPT, büyük güçler arasındaki güven kaybı ve silah kontrolü müzakerelerinin durmasıyla büyük bir baskı altında. Başkan Trump,

nükleer silahların azaltılmasını desteklediğini söylese de ABD'yi avantajlı konuma getirecek anlaşmaları tercih ediyor; bu da uzlaşmaya açık olmayan bir yaklaşım olarak değerlendiriliyor.

Sonuç olarak Hiroşima ve Nagazaki'den kurtulanlar ve görgü tanıkları yaşlandıkça, bombalamaların neden olduğu yıkım unutulma riskiyle karşı karşıya kalıyor. Aradan geçen 80 yılda nükleer silahların kullanılmamış olması mucizevi bir durum olsa da asıl hedef, bu silahların bir daha asla kullanılmamasıdır.

Kaynak: Richard A. Brooks

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/08/eighty-years-hiroshima-and-nagasaki-world-should-not-forget-devastation-wrought-nuclear>

Anahtar Kelimeler: Hiroşima, Nükleer Silah, Japonya.

2. Filistin'i Tanımak Neden Önemli? / The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (Birleşik Krallık)

Filistin'i devlet olarak tanıma kararı, kısa vadede sahadaki durumu değiştirmese de önemli bir diplomatik ve ahlaki taahhüt gösteriyor. Birleşik Krallık, Fransa ve Kanada, BM Genel Kurulu öncesinde bu konuda adım atmaya hazırlanıyor. 147 ülke Filistin'i tanımış

olsa da bu üç ülkenin G7 ve BM Güvenlik Konseyi'nde önemli bir yeri bulunuyor. Bu durum, Filistin'i tanımayı daha da anlamlı kılıyor. Ancak tanıma, sahada İsrail'in mevcut politikalarını ya da Gazze'deki kriz durumunu kısa vadede değiştirmeyecek. Yine de bu adım, iki devletli çözümün hâlâ mümkün olduğunu gösteriyor ve gelecekteki müzakerelerde Filistinlilere daha adil bir ortam sunabilir.

Tanıma kararları, ülkelerin Filistin misyonlarını büyükelçilik seviyesine yükseltmesine ve yerleşim yerlerinde üretilen ürünlerle ilgili ticaret anlaşmalarını yeniden gözden geçirmesine olanak sağlayabilir. Birleşik Krallık'ın tanıma için; Gazze'de ateşkes, rehine serbest bırakılması, barış süreci gibi bazı şartlar koyması, bu kararın etkisini artırmak için bir çaba olarak görülüyor. Öte yandan, Batı Şeria'daki Filistinliler tanınma durumunu umutla karşılarken, önceki uluslararası açıklamaların sonuç vermemesi nedeniyle hayal kırıklığı yaşıyorlar.

Kaynak: PA Images / Alamy

Filistin'in uluslararası hukuk bakımından "devlet olma" şartlarını tam olarak sağlayıp sağlamadığı hâlâ tartışılıyor. Ancak bu tür tanıma işlemlerinin, eksiklikleri giderecek reformları teşvik edebileceği ifade ediliyor. Sonuç olarak, tanıma nihai bir çözüm olmasa da Filistin'in siyasi geleceği için önemli ve gerekli bir diplomatik başlangıç olabilir. Bu sürecin başarılı olabilmesi için, tanımanın ardından somut ve uyumlu diplomatik adımlar atılması gerekiyor.

Erişim: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/why-it-matters-recognise-palestine>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Devlet, Hukuk.

3. Donald Trump Nükleer Silahlar Konusunda Haklı Mı? / Center for the National Interest (ABD)

Başkan Donald Trump, Soğuk Savaş döneminde büyümüş biri olarak nükleer savunma ve caydırıcılık konularına özel ilgi duymakta. Trump geçtiğimiz hafta, Rusya Güvenlik Konseyi Başkan Yardımcısı ve Eski Devlet Başkanı Dmitry Medvedev'in, ABD'nin Ukrayna Savaşı nedeniyle Rusya'ya yeni yaptırımlar uygulama olasılığına karşı yaptığı nükleer tehdit içeren açıklamalara sert bir yanıt verdi. Medvedev, her yeni yaptırım tehdidinin, Rusya ile savaş anlamına geleceğini ifade etmişti.

Trump, Truth Social üzerinden yaptığı açıklamada, bu "kışkırtıcı ve tehlikeli" söylemlere karşılık olarak iki nükleer denizaltının belirli bölgelere konuşlandırılması talimatını verdiğini duyurdu. Ayrıca, "Sözler önemlidir ve bazen istenmeyen sonuçlara yol açabilir." diyerek Medvedev ve Putin'e uyarıda bulundu.

Kaynak: The National Interest

Ancak bu durum basında tartışmalara yol açtı. Kimileri, Trump'ın Medvedev'in tehditlerini görmezden gelmesinin daha doğru olacağını savunurken, kimileri de verdiği cevabın fazla abartılı olduğunu düşündü. Özellikle eleştirmenler, ABD'nin nükleer denizaltılarının zaten sürekli olarak stratejik bölgelerde bulunduğunu hatırlatarak, Trump'ın çıkışını "gösteriş" olarak değerlendirdi.

Buna karşılık bazı uzmanlar, Trump'ın açıklamasının kasıtlı bir stratejik belirsizlik içerdiğini ve bunun nükleer denizaltıların Rusya'ya daha yakın tehdit pozisyonlarına taşınmasını da içerebileceğini ileri sürdü. Bu hamlenin konvansiyonel füze saldırıları için pozisyon alma anlamına da gelebileceği belirtildi.

Erişim: <https://nationalinterest.org/feature/is-donald-trump-right-about-nukes>

Anahtar Kelimeler: Trump, Savaş, Strateji.

4. Sosyal Medya ve Ulusal Güvenlik Sorunları / Observer Research Foundation (Hindistan)

Sosyal medya platformları, demokratikleşme aracı olmaktan çıkıp kutuplaşma ve aşırıcılığın tehlikeli kaynağı haline gelmeye başladı. Bu dönüşümün merkezinde algoritmalar yer alıyor. Fransız savcılar, "Organize algoritmik manipülasyon" ve "Hileli veri çıkarımı" iddialarıyla X hakkında ceza soruşturması başlattı. Milyarlarca kişinin günlük olarak kullandığı sosyal medya platformları, siyasi söylem ve ulusal güvenlik üzerinde büyük etkiye sahip olduğundan, algoritmaların düzenlenmesi aciliyet kazandı.

Günümüzde ideolojik etkileşimler çoğunlukla sosyal medya algoritmalarıyla başlıyor ve şekilleniyor. Aşırılık yanlısı gruplar, duygusal anahtar kelimeleri, trend hashtag'leri ve viral görüntüleri kullanarak algoritmayı nasıl yöneteceklerini çok iyi biliyorlar. Bu durum, toplumsal şiddet, dini kutuplaşma ve demokratik kurumlara güvensizlik gibi ulusal güvenliği tehdit eden sonuçlar doğuruyor. Terörist gruplar sosyal medya algoritmalarını propaganda yapmak, radikalleşmeyi teşvik etmek ve taraftar toplamak için kullanıyor. Pakistan destekli Keşmir Kaplanları gibi gruplar kaliteli içerik üreterek ve trendlerle uyumlu işler yaparak gençleri etkilerken; Khalistan hareketi unsurları da özellikle Kanada, İngiltere ve Avustralya'daki azınlıklar arasında ayrılıkçı duyguları körüklemek için bir silah olarak kullanıyor.

Algoritmaları düzenleme çabaları, mahremiyet, ifade özgürlüğü ve fikri mülkiyet gibi haklarla çatıştığı için süreci karmaşık hâle getiriyor. Bu nedenle küresel stratejiler gereklidir. Öneriler arasında Interpol benzeri dijital tehdit istihbarat paylaşımı, algoritmik manipülasyonu suç sayan yasal düzenlemeler, platformlar ve yöneticilerin sorumlu hâle

getirilmesi ile toplumun, özellikle gençlerin, dijital okuryazarlık eğitimlerinin artırılması yer alıyor. En etkili çözüm; küresel iş birliği, ulusal yasal reform ve yerel kapasite geliştirmeyi birlikte içeren çok katmanlı bir yaklaşımdır.

Kaynak: Pexels

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/the-algorithm-as-adversary-national-security-challenge-of-social-media>

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Algoritma, Ulusal Güvenlik.

5. Schengen Anlaşması 40 Yaşında: Bir Dönüm Noktası mı? / Elcano Royal Institute (İspanya)

Schengen Anlaşması, 40. yıl dönümünde Avrupa entegrasyonunun önemli bir bileşeni olarak öne çıkıyor. Ancak, iç sınır kontrollerinin yeniden uygulanması, anlaşmanın geleceğine dair bazı soru işaretlerine neden oluyor. Schengen Bölgesi'nin tarihçesi, 1985 yılında beş Avrupa ülkesi tarafından imzalanan Schengen Anlaşması ile başladı. Amacı, iç sınır kontrollerini kaldırarak, serbest dolaşımı sağlamak ve dış sınırları güçlendirerek güvenliği artırmaktı. 1995 yılında yürürlüğe giren Schengen Anlaşması, 1997'de Amsterdam Antlaşması ile AB hukukuna dahil edilerek AB'nin temel politika alanlarından

biri haline geldi. Ancak, son yıllarda, iç sınır kontrollerinin yeniden uygulanması, Schengen'in öngörülen amacına ne kadar hizmet ettiği sorusunu gündeme getirdi.

Schengen Bölgesi, şu an 29 ülkeyi kapsamakta (25 AB üyesi, 4 AB dışı ülke). Ancak, özellikle son yıllarda, iç sınır kontrollerinin geçici olarak yeniden getirilmesi, Schengen'in işleyişi üzerinde önemli etkiler oluşturmaktadır. Geçici sınır kontrol mekanizması, başlangıçta olağanüstü durumlarda kullanılmak üzere tasarlanmışken, giderek daha sık kullanılan bir araç haline geldi. Bu durum, serbest dolaşım ilkesiyle güvenlik arasındaki dengenin giderek zorlaştığını göstermekte.

Geçici sınır kontrol mekanizması, yasal olarak belirli durumlarda ve sınırlı süreyle uygulanabilmekte. Bu kontroller, genellikle 30 günle sınırlı olup, güvenlik tehditlerine karşı orantılı bir şekilde kullanılmakta. Ancak uygulamada, bu mekanizmanın kullanım sıklığı ve süresi artmış, bazı ülkelerde uzun süreli kontroller uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle 2020 yılında Covid-19 salgınının ardından, iç sınır kontrolleri önemli ölçüde artmış ve bu durum, mekanizmanın geçici bir araç olmaktan ziyade bir yönetim aracı haline gelmesine yol açtı.

Kaynak: Mihai Barbu

Son yıllarda, iç sınır kontrollerinin sayısı azalmış olsa da bunlar genellikle belirli ülkelerde yoğunlaşmakta. Avusturya, Almanya ve Norveç gibi ülkeler, bu mekanizmayı daha sık kullanırken, diğer ülkeler daha seyrek şekilde bu önlemi devreye sokmakta. Schengen

Bölgesi'nin geleceği, Avrupa Birliği'nde karşılıklı güvenin yeniden inşa edilmesine bağlı. İç sınır kontrollerinin geçici ve istisnai bir uygulama olarak kalması, AB düzeyinde güvenlik ve sınır yönetimi mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanıyor.

Erişim: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-schengen-agreement-turns-40/>

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Schengen, Sınır.

6. Avrupa, Ukrayna İçin Silah Üretiminde Önemli Miktarda Harcama Yapıyor / Kiel Institute for the World Economy (Almanya)

Avrupa, 2025 yılı Mayıs ve Haziran aylarında Ukrayna'ya verdiği askeri yardımda önemli bir artış kaydetti. Özellikle Avrupa'nın savunma sanayisi aracılığıyla sağladığı silahlar, Avrupa'nın askeri yardım konusunda ABD'yi geride bırakmasına yol açtı. Artık sağlanan yardımların büyük bir kısmı, devletlerin mevcut askeri stoklarından değil, savunma şirketleriyle yapılan yeni tedarik sözleşmeleri ile temin ediliyor.

G7 ülkelerinin katkılarıyla desteklenen Ukrayna'ya yapılan toplam yardımlar, 2025 yılı Haziran ayı itibarıyla yaklaşık 6,3 milyar avro tutarında. Bu yardımın büyük bir kısmı, ERA kredi mekanizması aracılığıyla sağlanmakta. Bu mekanizma, G7 ve Avrupa Komisyonu tarafından başlatılmış ve Ukrayna'ya dondurulmuş Rus varlıklarından elde edilen gelirlerle finanse edilmekte. 2025 yılı Mayıs ve Haziran aylarında Avrupa, 10,5 milyar avroluk askeri yardım sağlarken, bunun 4,6 milyar avrosu doğrudan savunma sanayi aracılığıyla temin edildi.

Almanya, 5 milyar avro ile en yüksek katkıyı sağlarken, Norveç 1,5 milyar avro ile ikinci sırada yer aldı. Belçika da 1,2 milyar avro ile önemli oranda katkı sağladı. Hollanda, Birleşik Krallık ve Danimarka ise 500-600 milyon avro arasında yardım yaptı. Avrupa'nın savunma sanayi gücü, bu yardımların zamanında ve etkili bir şekilde ulaşmasını sağlamak için kritik bir öneme sahip. ABD ise ilk kez, mayıs ayında Ukrayna'ya büyük çaplı silah ihracatını onayladı, ancak bu yardım, askeri yardım olarak değil, Kiev'in kendi finansmanı ile yapılan satışlar olarak kaydedildi.

Ukrayna'nın finansal desteği ise büyük ölçüde ERA kredi mekanizmasına dayanıyor. Bu mekanizma, Ukrayna'ya sağlanan yardımların önemli bir kısmını finanse etmekte ve özellikle savaşın yol açtığı ekonomik baskılar karşısında Ukrayna'nın finansal istikrarını sağlamada önemli bir araç. Ancak, bu fonların zaman içinde tükenmesiyle, uzun vadeli desteklerin sürdürülebilirliği belirsizliğini korumakta.

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/ukraine-support-tracker-europe-now-leading-spender-on-weapons-production-for-ukraine/>

Anahtar Kelimeler: Avrupa, Ukrayna, Tedarik.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

C. ÇEVRE

1. Güney Kore ve Kritik Mineral Tedarik Zincirleri / RAND (ABD)

Güney Kore, Japonya ve ABD'nin oluşturduğu üçlü ortaklık, kritik mineral tedarik zincirleri (CMSC'ler) dâhil olmak üzere ekonomik güvenlik alanındaki iş birliğini kapsayacak şekilde genişletildi. Mevcut engellere rağmen, üçlü iş birliği yoluyla Güney Kore'nin tedarik zincirlerini güvence altına alma fırsatları arasında ticaret politikaları ve sektörel ticaret anlaşmaları, Maden Güvenliği Ortaklığı'nın (MSP) yeni yönle taşınması ve maden takas anlaşmaları gibi ortak stoklama girişimleri yer almakta. Güney Kore, ekonomik güvenlik kavramını savunma sanayi tabanının hammadde girdilerini güvence altına almayı da kapsayacak şekilde genişleterek tedarik zincirindeki zayıflıklarını giderebilir.

Üçlü ortaklık, tedarik zinciri güvenliğine yönelik farklı yaklaşımlarından ders alabilir ve bunları kendi yararına kullanabilir. Özellikle Güney Kore'nin mevzuatı, Japonya Metal ve Enerji Güvenliği Örgütü ve ABD Ulusal Savunma Sanayi Stratejisi bu bağlamda önem arz etmekte. Üçlü ortaklık, CMSC'lerin dayanıklılığını artırmak için sonunda kendi dışındaki ortaklarla da çalışmak zorunda kalacak. Bu ortaklar arasında Hindistan ve Moğolistan da yer alabilir.

İş birliği fırsatları arasında; ticaret alanında iş birliği (örneğin, sektörel ticaret anlaşmaları) ve vasıflı profesyonellerin hareketine yönelik engellerin azaltılması; ekonomik güvenlik bilgilerinin paylaşılmasına yönelik engellerin kaldırılması (örneğin, istihbarat paylaşımı anlaşmalarının tedarik zinciri verilerini de içerecek şekilde genişletilmesi veya yeni ticaret kodlarının belirlenmesi); ortak kriz yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi (örneğin, ortak stoklama girişimleri ve maden takas anlaşmaları aracılığıyla) bulunuyor. Ek olarak, yabancı madencilik, işleme, rafinaj ve altyapı projelerini hedeflemek amacıyla kaynakların bir araya getirilmesi (örneğin, birbirlerinin kalkınma yatırım bankaları ve ihracat kredi kurumlarından yararlanarak veya ortak girişimler ile kamu-özel sektör ortaklıkları yoluyla); gelişmekte olan ülkelerde iş ve yatırım ortamını iyileştirmek için kurum oluşturma konusunda teknik yardım ve uzmanlık

sağlanması; ayrıca yabancı pazarlara erişimin artırılması ve yerli firmaların varlıklarının ekonomik baskı veya aksaklıklardan korunması yer alıyor.

İş birliğinin önündeki engeller arasında; ABD ticaret politikası, ABD'deki yabancı yatırım incelemeleri, Güney Kore ve Japonya arasındaki tarihsel ayrılıklar, Güney Kore ve Japon şirketleri arasındaki rekabet, özel sektörün belirsiz düzenleme rejimlerine sahip bölgelere yatırım yapma konusundaki isteksizliği var.

CMSC'ler ve ekonomik güvenlik konusunda çok sayıda iş birliği fırsatı mevcut. Güney Kore, Japonya ve ABD, bu fırsatları uygun düzeyde değerlendirmek amacıyla belirli devlet kurumlarını görevlendirmelidir. Fırsatların değerlendirilmesi, öne çıkan engellerin azaltılmasına katkı sağlayabilir.

MSP'nin başkanı olarak Güney Kore, proje geliştirme ve endüstri standartlarının ötesinde, ortaklık için alternatif veya genişletilmiş öncelikleri araştırmalıdır; ticaret politikası bu alanlardan biridir. Güney Kore, ekonomik güvenlik kavramını savunma sanayi tabanına desteği de kapsayacak şekilde genişletmelidir.

Güney Kore kurumları, yeni devlet başkanına ekonomik güvenlik, tedarik zincirinin güvenliği ve kritik minerallere bağımlılık da dâhil olmak üzere dış bağımlılıkların önemi konusunda üçlü iş birliğinin stratejik önemini aktarmalıdır.

Erişim: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA4000-1.html

Anahtar Kelimeler: ABD, Güney Kore, Japonya.

2. Gübre ve Sübvansiyon Harcamaları / International Food Policy Research Institute (ABD)

Küresel çapta tarım, balıkçılık ve fosil yakıtlara yönelik devlet sübvansiyonları yıllık 1,25 trilyon dolara ulaşmakta. Her ülke için sübvansiyon harcamaları, politika planlamalarında önemli bir yere sahiptir. Enerji ve tarım sübvansiyonlarına yönelik harcamalar, GSYH'nin %2-3 üne denk gelmekte. Birçok düşük gelirli ülke, bütçesinin bir kısmını gübre sübvansiyonlarına ayırmakta; bunun temel amacı, gübre ihtiyaçlarını

karşılama ve tarımsal üretimi artırmak. Düşük gelirli ülkelerde GSYH'nin %4'ü gübre sübvansiyonuna ayrılırken, gelişmiş ülkelerdeki bu oran %0,1'den daha azdır.

Tarımsal alanların gübre ihtiyacı değişkenlik gösterir. Suyun olduğu ve ürünlerin doğru şartlarda sulandığı bölgelerde gübre kullanımı üretimi artırırken, kuraklık döneminde gübre kullanımı tarımsal ürünlere zarar verebilmektedir. Dünya Bankası'nın ülkeler üzerinde yaptığı analizler, sübvansiyon harcamalarının daha çok varlıklı çiftçi gruplarına yarar sağladığını ve sübvansiyonların sera gazı emisyonlarına önemli katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur.

Hükümetler, özellikle kriz dönemlerinde tarım sektörünü desteklemek, gıda fiyatlarını dengelemek ve olası gıda kıtlığını önlemek amacıyla sübvansiyonları artırır. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasıyla gübre fiyatları ciddi şekilde artarken, birçok ülke de gübre sübvansiyonlarına ayırdığı bütçeyi benzer oranda yükseltti. Sübvansiyonlar, tarımsal politikalara kıyasla daha hızlı karar alma ve uygulama imkân sağladığı için oldukça yaygın şekilde kullanılır. Kısa sürede etki göstermesi ve kısa vadeli verimi artırması nedeniyle hükümetler tarafından oldukça yaygın şekilde uygulanır.

Kaynak: Tanmoy Bhaduri

Uluslararası Gıda Politikaları Araştırma Enstitüsü (IFPRI), sübvansiyon uygulamaları yerine bir dizi alternatif politika önerileri sunuyor. Bu öneriler aşağıdaki gibidir;

1. Çiftçilere yönelik dijital danışmanlık hizmetlerinin sunulması,
2. Toprak testi ve toprak yatırımlarına yönelik sübvansiyonlar,
3. Tarımsal alanlara yönelik uygulanacak küçük ölçekli sulama planları ile verimliliğin ve tasarrufun artırılması.

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/realistic-options-for-repurposing-fertilizer-subsidy-spending/>

Anahtar Kelimeler: Gübre, Sübvansiyon, Tarım, Üretim.

3. Irak'ın Su Krizi / Chatham House (Birleşik Krallık)

Irak, uzun süredir su kıtlığı ile mücadele ediyor. Son bir yıl içinde su rezervleri 18 milyar metreküpten 10 milyar metreküpe düştü. Su eksikliği, sadece bir çevre krizi değil; aynı zamanda ciddi toplumsal sorunlara yol açıyor. Nehirlerin azalması, yerinden edilmelere, artan hastalıklara, kırsal yoksulluğa ve huzursuzluğa neden oluyor. Örneğin, Fırat Nehri'nin güneyindeki Dhi Qar'da nehirlerin küçülmesi ve bataklıkların kuruması sonucu 10.000'den fazla aile yerinden edildi. Basra'da ise tuzluluk oranlarının artması, suyla ilgili hastalıkların yayılmasına yol açtı.

Kaynak: Asaad Niazi

Irak'ın su sorunu, komşu ülkelerin baraj projeleri ve Bağdat hükümetinin zayıf yönetimi nedeniyle daha da karmaşık bir hal alıyor. İran'ın Dicle Nehri'ne su sağlayan kollar üzerindeki barajları, Irak'ın su payını kısıtlıyor. Ancak Irak hükümeti, bu sorunlara karşı tutarlı bir su diplomasisi geliştiremiyor. Ülke içindeki siyasi kargaşa, yolsuzluk ve kurumsal zayıflıklar, çözüm arayışını engelliyor. Sulama altyapısı da oldukça eski ve verimsiz, su kayıpları ise oldukça yüksek.

Irak, bu krizle başa çıkabilmek için su yönetimi konusunda reform yapmalı, güçlü bir ulusal su diplomasisi kurmalı ve komşularıyla anlaşmalar yapmalıdır. Uluslararası iş birliği, özellikle Birleşmiş Milletler gibi güvenilir arabulucularla, bu sorunun çözülmesinde kritik rol oynayabilir. Irak, bu soruna acilen müdahale etmezse, yalnızca su kayıpları değil, aynı zamanda halkın güvenini kaybetme ve ulusal istikrarın daha da zayıflaması riskiyle karşı karşıya kalacak.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/08/iraqs-water-crisis-dammed-neighbours-failed-leaders>

Anahtar Kelimeler: Irak, Su, Kriz.

4. Yapay Zekâ ve Küresel Gıda Güvenliği: Hassas Tarıma Odaklanma / Center for Strategic & International Studies (ABD)

Günümüzde yapay zekânın sürekli gelişmesi ekonomide birçok sektörü dönüştürme fırsatı sunuyor. Tarım sektörü de dönüşüm fırsatına sahip önemli sektörlerden biridir. Ürünün ekilmesinden hasadına, oradan raflara ve en son tüketiciye ulaşmasına kadar geçen süreçte YZ özellikle üretimi ve karlılığı artırma konusunda önemli avantajlar sunuyor. Dördüncü tarım devrimi olarak adlandırılan ve büyük ölçüde YZ entegreli tarımsal inovasyon dalgası günümüzde tarımın kaynak sistemleri üzerindeki yükünü azaltırken, üretkenliği ve karlılığı artırmayı hedeflemekte.

Hassas tarım uygulamasına geçen çiftçiler uydu, uçak ve dron verileri kullanarak ürün durumu, toprak ve verim haritası oluşturabilir. Aynı zamanda ürün sağlığını izlemek için kameralar ve sensörler aracılığıyla ekim, sulama ve hasat işlemlerini programlayabilir.

Tarımsal üretimi etkileyebilecek sorunlara karşı da çözüm sunabilecek olan hassas tarım çiftçilerin işlerini kolaylaştırma imkânı sunuyor. Tarım alanlarına kurulacak kamera ve sensörler sayesinde uydu görüntüleri ile hava durumu izlenerek çiftçilerin doğru kararlar almaları sağlanıyor.

Ancak bu ölçüde teknolojik altyapıya sahip çiftlik oldukça az. Günümüzde 600 milyondan fazla çiftliğin %84'ü dünyanın ihtiyaç duyduğu gıdanın üçte birini üretirken, bu çiftliklerin çoğu hassas tarım teknolojileri kullanmamakta. ABD'de ise çiftliklerin yalnızca dörtte biri hassas tarım teknolojilerinden faydalanmakta. YZ destekli teknolojilerin olumlu yanlarından bahsedilse de beraberinde bazı riskleri de getiriyor. Örneğin, YZ modellerinin şeffaflık sorunları kullanıcıların bu sisteme güven duymasını zorlaştırabilir. YZ işlemek için veriye ihtiyaç duyarken elde ettiği verilerin gizliliği ciddi sorun oluşturuyor.

2024 yılında küresel nüfusun %28'i (2,3 milyar insan) orta veya ciddi seviyede gıda güvencesizliği ile karşı karşıya kaldı. Bu seviye, on yıl öncesine kıyasla %6,6 oranında bir artış gösterdi. 2050 yılında dünya nüfusunun 10 milyara yaklaşması beklenirken, küresel ölçekte gıda güvenliğinin sağlanması önem arz ediyor.

Kaynak: AFP

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/ai-global-food-security-focus-precision-agriculture>

Anahtar Kelimeler: Tarım, Teknoloji, Verimlilik, Üretim.

D. SOSYAL

1. Mısır'dan Filistin'e Gıda Yardımı Ulaştırma Mücadelesi / International Food Policy Research Institute (ABD)

29 Temmuz tarihli Entegre Gıda Güvenliği Aşama Sınıflandırması (IPC) uyarısına göre, Filistin gıda krizinde en kötü duruma ulaşmış olup nüfusun büyük bölümü kıtlıkla karşı karşıya. Yardım kuruluşları gıda kamyonlarının sınırdan geçişinin kısıtlı olduğunu vurgularken bazı ülkeler, sınır kontrollerini aşmak için havadan yardım göndermeye başladı. Ancak her hava yardımı, bir kamyonun taşıyabileceğinin yarısından daha az gıda taşıyor ve çok daha pahalıya mâl oluyor. Krizin hafifletilmesi için çabalar artık hayati önem taşıyor.

İnsani yardım kuruluşları, uzun süreli abluka nedeniyle akut yetersiz beslenmeden ölen çocukların sayısındaki artışla ilgili acil endişelerini dile getirdi. Filistin'e yardımın ana yolu Mısır'dan gelen kamyonlardı; ancak 7 Ekim sonrası İsrail, ablukayı sıkılaştırarak yardım girişini büyük ölçüde kısıtladı. 2025 yılı Mart ayında yardımlar tamamen durdu; Mayıs'tan itibaren sadece İsrail destekli bir ABD kuruluşu olan Gazze İnsani Yardım Vakfı (GHF) aracılığıyla sınırlı yardım girişine izin verildi. Bu yeni sistem hem yetersiz hem de son derece tehlikeli olup, BM verilerine göre 27 Mayıs'tan bu yana en az 1.000 kişi, gıda yardımı almaya çalışırken İsrail Güçleri tarafından öldürüldü.

Dünya Gıda Programı (WFP) verilerine göre, savaşın başlamasından bu yana Filistin'de temel gıda fiyatları rekor seviyelere ulaştı. 2025 yılı Haziran ayında pirinç 5 kat, buğday unu 19 kat, şeker ise 70 kat pahalandı. Bu durum ciddi gıda kıtlığına işaret ediyor. Fiyat artışları genellikle yardım girişlerinin azaldığı dönemlerde görülüyor, yardımlar serbest bırakıldığında ise fiyatlar düşüyor.

Mısır Gıda Bankası (EFB), Gazze'ye yardım ulaştırmada ciddi engellerle karşılaştı. Gıda tedarikinde sorun bulunmamakla birlikte yardımı ulaştırmak zordu. İsrail'in karmaşık kuralları, paketleme şartları ve uzun sınır beklemeleri süreci yavaşlatıyor ve bazı ürünler keyfi şekilde reddedilip kamyonlarda haftalarca bekletiliyor.

Filistin'in acı çeken nüfusuna yardım ulaştırılmasını engelleyen sürekli değişen sorunlar, mevcut insani felaketi daha da kötüleştirmekte. EFB'nin 3 Ağustos'ta gönderdiği 25 kamyonluk yardım konvoyu şu anda Refah sınır kapısına doğru ilerliyor ancak yardımın ihtiyacı olanlara ulaşip ulaşmayacağı hala belirsiz. EFB ve diğer kuruluşların Filistin'e hem gıda yardımı hem de ticari malzeme sevkiyatını kalıcı bir şekilde sürdürebilmeleri için acilen siyasi bir çözüme ihtiyaç duyuluyor.

Kaynak: Anas-Mohammed

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/the-struggle-to-get-food-aid-from-egypt-to-gaza-insights-from-the-egyptian-food-bank>

Anahtar Kelimeler: Filistin, Gıda Yardımı, Kıtık, Savaş.

2. FAO Gıda Fiyat Endeksi Temmuz Ayında Yükseldi / FAO (İtalya)

2025 yılı Temmuz ayında dünya gıda fiyatlarını izleyen FAO Gıda Fiyat Endeksi, bir ayda %1,6 artarak 130,1 puana ulaştı. Bu artışın en önemli nedeni, et ve bitkisel yağ fiyatlarındaki yükseliş. Artışa rağmen endeks 2022 yılı Mart ayındaki en yüksek seviyenin %18,8 altında kaldı. Yıllık bazda ise 2024 yılı Temmuz ayına kıyasla %7,6 oranında artış görüldü. FAO Endeksi, dünya genelinde satılan temel gıda maddelerinin uluslararası fiyatlarındaki aylık değişimleri takip ediyor.

Tahıl fiyatları temmuz ayında, bir önceki aya göre %0,8 geriledi. Buğday ve sorgum fiyatları düşerken, mısır ve arpa fiyatları yükseldi; böylece bu hareketler birbirini dengeledi. Kuzey Yarımküre 'de devam eden mevsimsel buğday hasadı fiyatlar üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturdu. Öte yandan, Kuzey Amerika'daki olumsuz hava koşulları bu düşüşü bir miktar sınırladı. Pirinç fiyatları %1,8 oranında azaldı; bu düşüşte, yüksek ihracat ve düşük ithalat talebi etkili oldu.

Bitkisel yağ fiyatları büyük bir artış gösterdi. Bitkisel yağ endeksi, %7,1 yükselerek son üç yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Bu artış, palmiye, soya ve ayçiçek yağlarındaki fiyat yükselişlerinden destek aldı. Palmiye yağı fiyatları, dünya genelinde artan talep ve yoğun rekabet nedeniyle yükseldi. Soya yağı fiyatları ise ABD'de biyoyakıt talebinin yüksek kalacağı beklentisiyle arttı. Ayçiçek yağında görülen fiyat yükselişi, ihracatın azalmasından kaynaklandı.

Et fiyatları da dikkat çekici şekilde arttı. Endeks %1,2 yükselerek 127,3 puana ulaştı ve yeni bir rekor kırdı. Bu artışta Çin ve ABD'den gelen ithalat talebindeki yükseliş sığır ve koyun eti fiyatlarını etkiledi. Brezilya'daki kuş gribi durumu düzeldiği için tavuk eti ithalatı yeniden başladı ve bu da fiyatları artırdı.

Kaynak: Caroline Thomas

Süt ürünleri fiyat endeksi, %0,1 düşerek 155,3 puana geriledi ve 2025 yılı Nisan ayından bu yana ilk düşüş olarak kaydedildi. Tereyağı ve süt tozu fiyatları, Asya'dan gelen yüksek

ihracat ve düşük ithalat talebi nedeniyle düştü. Ancak, peynir fiyatları, Asya ve Yakın Doğu'daki yüksek talep ile Avrupa Birliği'nden gelen arzın azalması nedeniyle yükselmeye devam etti.

Şeker fiyatlarında daha belirgin bir durgunluk gözlemlendi. Temmuz ayında şeker fiyatları %0,2 azaldı; böylece beş aydır süregelen düşüş devam etti. Bu düşüşte, Brezilya, Hindistan ve Tayland'da 2025/26 sezonunda üretimin toparlanacağı beklentileri etkili oldu. Öte yandan, dünya genelinde mal ithalat talebinde görülen iyileşme, fiyatlardaki düşüşü kısmen sınırladı.

Erişim: <https://www.fao.org/newsroom/detail/fao-food-price-index-edges-up-in-july/en>

Anahtar Kelimeler: Gıda, Fiyat, Endeks.

3. Almanya Gayrimenkul Fiyatlarında İlimli Artış / Kiel Institute for the World Economy (Almanya)

Almanya'da 2025'in ikinci çeyreğinde ev fiyatları artmaya devam etti. Tek ailelik evler %2 ile en yüksek artışı gösterdi. Daire fiyatları %0,7, çok aileli evlerin fiyatları ise %1 yükseldi. Enflasyona göre ayarlandığında, daireler ve çok aileli evlerde fiyatlar değişmedi, ama tek ailelik evlerde fiyatlar bir miktar arttı. Bu durum, 2025'in ilk üç ayında görülen hafif yükselişin sürdüğünü gösteriyor.

Leipzig, diğer büyük şehirlerden farklı olarak fiyatların en çok arttığı şehir oldu. 2025'in ilk çeyreğinde artış %2,9 seviyesinde oldu. Uzmanlar, Leipzig'deki metrekare fiyatlarının hala oldukça düşük olduğunu ve bunun büyüme fırsatı sunduğunu söylüyor. Diğer büyük şehirlerde fiyatlar daha stabil kaldı. Düsseldorf, Köln ve Frankfurt'ta bir miktar artış oldu; Stuttgart ve Berlin'de ise fiyatlar düştü. Münih, Hamburg ve Stuttgart'taki fiyatlar 2022 yılında görülen en yüksek seviyenin altında kalmaya devam ediyor.

GREIX verilerine göre, en büyük 8 şehrin dışındaki yerlerde de fiyatlar genel olarak yükseldi. Özellikle Kuzey Ren-Vestfalya (NRW) eyaletindeki artış, ülke ortalamasından daha yüksekti. Kreis Mettmann'da %5,4, Rhein-Erft-Kreis'te %3 artış oldu.

Piyasalarda faaliyetler arttı ve işlem sayıları da önemli ölçüde yükseldi. Geçen yılın aynı dönemine göre çok aileli ev satışları %25, daire satışları %16 ve tek aileli ev satışları %9 arttı. Uzmanlar, bu artışın büyük bir piyasa canlanmasından çok yerel ve kişisel nedenlere bağlı olduğunu düşünüyor. Genel duruma göre emlak fiyatları yavaş yavaş artıyor ancak piyasa hala tam anlamıyla hareketlenmiş değil.

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/news/greix-sales-price-index-q2-2025-moderate-price-growth-in-real-estate/>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Konut, Fiyat, Zam.

4. Filistin'deki Felaket, İnsanların Yaşamları ve Geçim Kaynakları Üzerinde Uzun Süreli Etkiler Oluşturacak / International Food Policy Research Institute (ABD)

18 Mart'ta biten kısa süreli ateşkesin ardından Filistin'deki insani kriz daha da kötüleşti. Filistin'de neredeyse tüm insanlar yiyecek bulmakta zorlanıyor ve çocuklar arasında açlıktan ölenlerin sayısı artıyor. Nüfusun dörtte biri aşırı açlık ve ölüm tehlikesi olan bir ortamda yaşıyor. Bölgedeki altyapı ağır hasar gördü, insanlar sürekli yer değiştirmek zorunda kaldı ve geçim kaynakları kayboldu. Bu durum, insanların gıda yardımları ve diğer yardım türlerine tamamen bağımlı olmasına sebebiyet verdi. Ancak İsrail, yardımların geçişine sık sık engel oldu. Mart ile mayıs ortası arasında insani yardımlar engellendi. Mayıs sonunda yardımlar artmaya başladı ama yine de çok yetersiz kaldı. Fırınlara çalışmıyor, yemek yapılan mutfaklar da su ve enerji eksikliği yüzünden ihtiyaçlar karşılanamıyor.

Bu kriz sadece kısa süreli değil, uzun vadeli etkiler de bırakıyor. Özellikle çocuklarda yetersiz beslenme kalıcı fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarına yol açabilir. Geçmişte yaşanan kıtlıklar, yetersiz beslenmenin sağlık, eğitim ve ekonomik sorunlara neden olduğunu gösteriyor. Gıda krizinin uzun vadeli etkileri, yoksulluk ve düşük ekonomik büyüme gibi sorunları beraberinde getirebilir. Savaş, Filistin'in tarım sistemine de çok büyük zarar verdi. Tarım arazilerinin %86'sı zarar gördü; seralar ve hayvancılık yapıları yok oldu. Tarım üretimi neredeyse tamamen durdu. Bu durum hem yerli gıda temininin

hem de ihracat gelirlerinin büyük ölçüde kaybedilmesine yol açtı. Piyasalarda gıda fiyatları yükseldi ancak insanların çoğu bu ürünleri satın alamıyor. Gıda yardımı kadar, yerli üretimin yeniden başlaması da büyük önem taşıyor.

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/gazas-catastrophe-will-have-long-lasting-impacts-on-lives-and-livelihoods/>

Anahtar Kelimeler: Açlık, Filistin, Savaş, Yardım.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

E. TEKNOLOJİ

1. ABD'nin Yapay Zekâ Hakimiyeti / Observer Research Foundation (Hindistan)

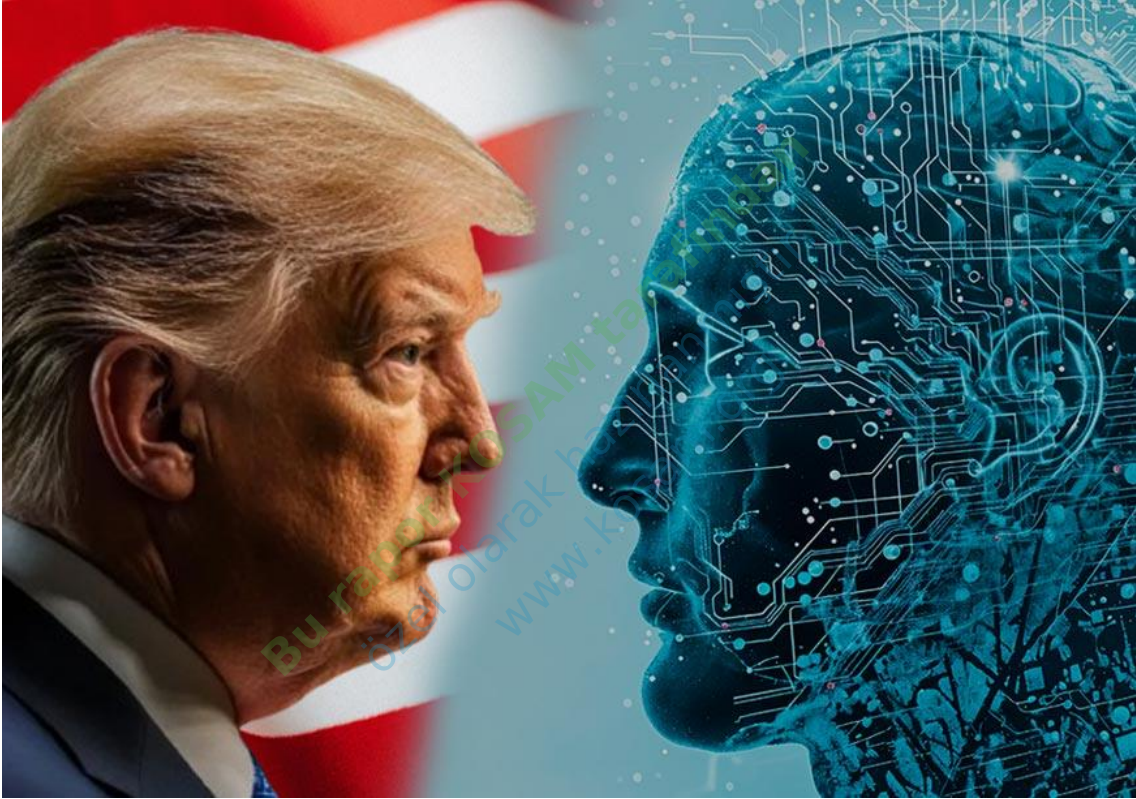
Küresel yapay zekâ yarışı üç kritik unsurun yönlendirdiği yeni bir pozisyona geçebilir. Bu unsurlar; Trump yönetiminin Nvidia'nın Çin'e H20 YZ çipi satışına yeniden başlaması, dünya genelinde gelişmiş veri merkezleri ve yarı iletkenlere olan talebin artması. ABD ve Çin'in YZ konusunda riskli rekabeti sürerken, gelişmekte olan ülkelerin de YZ konusunda etkileri ve kapasiteleri giderek artıyor. Trump'ın "Yapay Zekâ Eylem Planı" üç temel unsura dayanıyor. Bunlar; inovasyonu hızlandırmak, yapay zekâ altyapısı oluşturmak, yapay zekâ diplomasisi ve güvenliğinde liderlik etmek.

Trump'ın, Nvidia'nın H20 çipini Çin'e satmasına izin vermesinin arkasında önemli bir sebep yatıyor. Trump, satışa izin vererek Çin'deki YZ inovasyonunu yavaşlatıp ABD'nin karşılaştırmalı üstünlüğünü korumayı planlıyor. H20 çipler performans açısından ABD üretimi çipler arasında 3.-4. sırada yer alıyor. ABD, üretilen üst düzey çipleri sadece yurt içinde kullanılması için muhafaza ediyor.

ABD YZ hedeflerini güçlendirecek iki müttefiki ile (Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)) stratejik ortaklıklar kurdu. Nvidia, AMD ve QUALCOMM dahil olmak üzere birçok ABD'li şirket her iki ülke ile çeşitli anlaşmalara imza attı. BAE, Nvidia ile yıllık 500.000'e kadar gelişmiş yonga satın almayı planlayan anlaşmayı imzaladı. Yapay zekânın artan işlem gücü ihtiyacı, veri merkezleri ve enerji talebini hızla büyütüyor. 2024'te veri merkezlerinin elektrik kullanımının %24'ü sunuculara ve %15'i yapay zekâya aitken, 2025 ortasında bu oran %20'ye çıkıyor; yıl sonunda ise %50'ye ulaşması bekleniyor. ABD'nin Virginia ve Teksas gibi merkezlerinde veri merkezleri, yerel elektrik talebinin önemli bir bölümünü tüketiyor.

ABD, AI Infrastructure Partnership (AIP) gibi kamu-özel sektör girişimleriyle 100 milyar dolara kadar yatırım planlıyor. Ayrıca, BAE' deki Stargate UAE girişimi gibi projelerle küresel altyapısını büyütüyor; ancak, bu projelerde Çin bağlantılı şirketlerle iş birliği

ihimali Washington'da güvenlik endişelerine neden oluyor. Çin ise Dijital İpek Yolu stratejisiyle Huawei ve Alibaba üzerinden düşük maliyetli altyapı ve bulut hizmetleri çözümleri sunuyor. Güneydoğu Asya'da ülkeleri (ASEAN), ABD-Çin rekabetinde "üçüncü yol" izleyerek her iki taraftan teknoloji ve yatırım çekmeye çalışıyor. Küresel yapay zekâ altyapı yarışı, enerji kısıtları, sürdürülebilirlik tartışmaları ve veri egemenliği riskleriyle birlikte hız kesmeden devam ediyor.

Kaynak: ORF

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/three-vectors-of-us-ai-dominance-innovation-infrastructure-and-security>

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, ABD, Trump, BAE.

2. Pentagon ve İnsansız Hava Araçları / RFE (Çekya)

2020 yılı 3 Ocak tarihinin erken saatlerinde, bir ABD MQ-9 Reaper insansız hava aracı (İHA) Bağdat Havalimanı üzerinde görev yaparken İranlı Tümgeneral Kasım Süleymani'yi öldüren Hellfire füzesi ateşledi. Bu olay, Amerikan İHA'larının üstünlüğünü açıkça ortaya

koydu. Saldırı, ABD güçleri açısından hassas, uzaktan ve risksiz bir operasyon niteliği taşımakta olup her biri on milyonlarca dolara mal olan büyük, yüksek teknoloji İHA'lara yapılan onlarca yıllık yatırımların doruk noktasını temsil ediyordu.

Ancak beş yıl sonra, analistler ve bazı politikacılar, bu hâkimiyet modelinin değiştiğini ifade ediyor. Ukrayna'daki savaş, İHA kullanımını birkaç elit sistem etrafında şekillendirmek yerine, cephedeki askerler tarafından konuşlandırılan milyonlarca küçük, ucuz ve harcanabilir İHA'nın merkezine taşıdı ve böylece İHA savaşında radikal bir dönüşümü başlattı. İHA'lar modern savaşın yeni cephe hattı hâline geldikçe ABD' de bu alanda geri kalmamak için çabalarını sürdürdü.

Trump, Amerikan endüstrisinin düşük maliyetli İHA'ları yüksek miktarda üretme konusunda bir tür eksiklik yaşadığını belirterek, Ukrayna'daki savaşı Pentagon için bir "uyarı" olarak nitelendirdi.

Ukrayna'nın Eski Savunma Bakanı Rustam Umerov'a göre ise ülke bu yıl dört milyondan fazla İHA üretecek. Bu araçların çoğu sadece birkaç yüz dolara mal olmakta. Rusya ise daha küçük ve daha az sofistike İHA'lardan yararlanmak için Çin ve İran'ın yardımına ihtiyaç duyduğunu fark ettikten sonra milyonlarca ucuz bütçeli İHA üretimine başladı.

Kaynak: DEVIRO

Buna karşılık, Kasım Süleymani'yi öldüren Reaper, 11 metre uzunluğunda, 2.200 kilogram ağırlığında olup 30 milyon dolara mal oldu. ABD, program süresince 366 adet Reaper satın almayı planladı ve bu sayede, yaklaşık yirmi yıl boyunca 270 adet üretilen önceki Predator İHA'larının yerini aldı.

Sektör uzmanlarına göre ABD ordusu üst düzey İHA teknolojisinde lider konumda olmasına rağmen, günümüzde ABD'de ucuz İHA'ları büyük ölçekte üreten herhangi bir üretici bulunmamakta. New York Times'ın yakın tarihli bir raporuna göre, ABD'nin yıllık İHA üretimi 100.000 adet altındadır olduğu tahmin ediliyor.

Yıllardır Çin'den, özellikle dünyanın en büyük İHA üreticisi DJI'den gelen düşük maliyetli ithalat, ABD pazarını domine ederek yerli üreticileri zor durumda bırakıyordu. Ancak bu durum değişiyor olabilir. 2023 yılında Çin'den yapılan İHA ithalatı 800.000 adet üzerine çıkmıştı; ancak Gümrük ve Sınır Koruma'nın uyguladığı daha sıkı denetimler nedeniyle bu sayı hızla azaldı. ABD, ulusal güvenlik gerekçesiyle yeni DJI İHA'larını tamamen yasaklamayı değerlendiriyor.

Uluslararası İnsansız Araç Sistemleri Derneği (AUVSI), ABD'de aktif olarak ürün pazarlama faaliyetinde bulunan 235 İHA şirketi ve prototip geliştiren 40 şirket bulunduğunu bildiriyor. Savunma odaklı birçok şirket büyük ölçekli genişleme planları açıklamış olsa da zorluklar devam ediyor.

Erişim: <https://www.rferl.org/a/pentagon-wake-up-call-drone-innovation-ukraine-war/33496970.html>

Anahtar Kelimeler: ABD, Ukrayna, İnsansız Hava Aracı.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Institut Für Europäische Politik

AB'nin Ukrayna'ya Yönelik Desteğinin Geleceği

Çevrimiçi Etkinlik (09.09.2025)

Trump'ın tekrar ABD Başkanı olmasıyla ülkenin Ukrayna'ya yönelik yardımları azalırken bu durum AB'nin Ukrayna'ya yardım kapasitesini ve gücünü gösterme imkânı sağladı. Etkinlikte, AB'nin gelecekte Ukrayna'ya yönelik askeri ve ekonomik yardımlarının yanı sıra sağlayacağı adalet ve barış ortamının sürdürülebilir olup olmayacağı tartışılacak.

Erişim: <https://iep-berlin.de/en/projects/germany-and-europe/europe-talks/eu-support-ukraine-security-justice-peace/>

2. Belfer Center

Yerli Otomotiv Endüstrisi İçin Zorluklar ve Fırsatlar

Çevrimiçi Etkinlik (15.09.2025)

ABD'de otomotiv endüstrisi büyük engeller ve fırsatlar ile karşı karşıya. Tüketici talebini tahmin etmek, altyapı engelleri, Çin rekabeti, tedarik zinciri kırılganlıkları ve değişen politik ortam otomobil endüstrisini zorluyor. Gerçekleştirilecek etkinlikte, yerli otomotiv endüstrisini güçlendirecek politika önerileri üzerine tartışma yapılacaktır.

Erişim: <https://www.belfercenter.org/event/road-electrification-challenges-and-opportunities-domestic-auto-industry>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**